

**O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta
maxsus ta’lim vazirligi
Buxoro davlat universiteti**

Sanoqul DO‘STOV

**CHOLG’U IJROCHILIGI
VA ANSAMBLI**

(5111100-musiqqa ta’limi yo‘nalishi)

**Buxoro
“Durdona” nashriyoti
2019**

UO'K 780.6(075)

85.31ya7

D 99

Do'stov, Sanoqul.

Cholg'u ijrochiligi va ansambli [Matn] : o'quv qo'llanma / S. Do'stov. - Buxoro : "Sadridin Salim Buxoriy" Durdoni nashriyoti, 2019. - 260 b.

KBK 85.31ya7

Mazkur o'quv qo'llanmada "Cholg'u ijrochiligi va ansambli" fani bo'yicha barcha milliy cholg'u asboblarning paydo bo'lish tarixi, an'anaviy va ta'mirlangan nusxalari, tuzilishi, yasalihi hamda ijro imkoniyatlari to'g'risida so'z yuritiladi.

"Cholg'u ijrochiligi va ansambli" fani o'quv qo'llanmasi Davlat ta'lim standarti hamda O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan 2018 yil 25 avgustda tasdiqlangan 5111100- musiqa ta'limi o'quv rejasi asosida ta'lim olayotgan talabalarga mo'ljallangan. U ikki qismdan iborat bo'lib, birinchi qismida milliy cholg'ularimizning tarixi, ularning xilma-xilligi va turli guruhlariga bo'linishi, milliy cholg'ularimiz haqida Sharq musiqashunoslarining jumladan Abu Nasr Forobiy, Ibn Sino, Abu Mansur ibn Zayla, Abu Abdulloh Xorazmiy, Sayfiddin Urmaviy, Qutbiddin ash - Sheroziy, Abdulqodir Marog'iy, Abdurahmon Jomiy, Darveshali Changiy kabi allomalarning qimmatli fikrlari o'rin olgan. Shuningdek milliy cholg'ularimizning shakllanishi va rivojlanishi, ularning tabaqalanishi, tasnifi, bastakorlik ijodida milliy cholg'ularning o'rni, musiqa madaniyati darsini o'tishda cholg'ularning roli to'g'risida fikrlar bildirilgan hamda musiqiy atamalar lug'atiga izoh berilgan. Ikkinchi qismda esa har bir kurs talabalari uchun alohida tartib bilan musiqiy asarlar matni o'rin olgan.

TAQRIZCHILAR:

To'xtasin G'afurbekov - O'zbekiston davlat konservatoriyasi professori, san'atshunoslik fanlari doktori, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi.

Sobir Jumayev - Toshkent ixtisoslashtirilgan madaniyat maktabi direktori, professor.

Baxrom Madrimov – Bux.DU Musiqa ta'limi kafedrasi mudiri. Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

O'quv qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2019-yil 4-oktyabrdagi 892-sonli buyrug'iga asosan nashr etishga ruxsat berilgan. Guvohnoma 892-083.

ISBN 978-9943-6191-0-4

MUNDARIJA

So`zboshi	5
<i>BIRINCHI QISM</i>	
Milliy sozlarning paydo bo`lish tarixi	6
Milliy cholg`ularning shakllanishi va rivojlanishi	11
Xalq cholg`u asboblarning tabaqalanishi	14
Kamonli sozlar	15
G`ijjak	16
Sato	17
Qo`biz	17
Torli tirnama sozlar tasnifi	18
Qashqar rubobi	18
Ud	22
Tanbur	23
Dutor guruhidagi sozlar tasnifi	24
Dutor	24
Torli-urma sozlar guruhi haqida	29
Chang	29
Damli milliy sozlar tasnifi	32
Nay	32
Bulomon	35
G`ajir nay	36
Sibizg`a (sibiziq)	36
Karnay	37
Changqovuz	37
Urma cholg`ular	38
Doyra	39
Nog`ora	40
Safoil	40
Qayroq	40
Milliy sozlar va bastakorlik ijodiyoti	41
Musiqa madaniyati darsida milliy cholg`ularlarning roli	43
<i>IKKINCHI QISM</i>	
Amaliy mashg`ulotlarni tashkil etish bo`yicha ko`rsatma va tavsiyalar	46
Ijro uchun gamma, etyud va badiiy asarlar	48
Major gammalari va ularning uch tovushligi	48
Etyudlar	62
BIRINCHI KURS	
Ijro uchun badiiy asarlar	73
Yakka cholg`uda ijro	73
Do`loncha. O`zbek xalq kuyi	73
Yallama yorim	74
O`zganacha. O`zbek xalq kuyi	74
Norim-norim. Xorazm xalq kuyi	75
Sharob 1. O`zbek xalq kuyi	75
Ansambl ijrosi uchun asarlar	76
Andijon polkasi	76
Bahorim. Y.Rajabiy musiqasi	77
Fortepiano jo`rligida ijro etiladigan asarlar	78

Jonon. M.Mirzayev musiqasi	78
Yangi tanovar. M.Mirzayev musiqasi	83
Chet el kompozitorlarining asarlari	85
Polka. M.Glinka musiqasi	85
Vengercha raqs 5. I.Brams musiqasi	86
Italyanacha polka. S. Raxmaninov musiqasi	88
IKKINCHI KURS	
Yakka cholg`uda ijro uchun	90
Aliqambar. O`zbek xalq kuyi	90
Nasri segoh. O`zbek xalq kuyi	90
Saboh 1. O`zbek xalq musiqasi	91
Ey gul. M.Mirzayev musiqasi	92
Qari navo. O`zbek xalq kuyi	93
Gulbahor. O`zbek xalq kuyi	94
Rajabiy. O`zbek xalq kuyi	95
Usmoniya. O`zbek xalq kuyi	97
Ansambl ijrosi uchun asarlar	99
Dilxiroj	99
Buzruk maqomidan “Muxammasi Nasrulloiy”	100
Vatan. T.Sodiqov musiqasi	101
Fortepiano jo`rligida ijro etiladigan asarlar	103
Jon O`zbekiston. S.Lyudakov musiqasi	103
Chaman ichra. O`zbek xalq kuyi	105
Ona yurtim. S. Jalil musiqasi	108
Chet el kompozitorlarining asarlari	110
Eskerani. S.Rustamov musiqasi	110
Chorgoh. A. Boboyev musiqasi	112
Serenade. F. Shubert musiqasi	115
Polonez. M. Oginskiy musiqasi	118
UCHINCHI KURS	
Yakka cholg`uda ijro etuvchi asarlar	121
Dil kuyi. M. Mirzayev musiqasi	121
Rok Qashqarcha. O`zbek xalq kuyi	122
Mirzadavlat	125
Beksulton. O`zbek xalq kuyi	126
Ansambl ijrosi uchun asarlar	128
Buzruk maqomidan “tasnif”	128
Segoh maqomidan “gardun”	132
Navo maqomidan “tarji navo”	133
Dugoh maqomidan “samoj”	134
Fortepiano jo`rligida ijro etiladigan asarlar	137
Farg`onacha yalla. M. Ashrafiy musiqasi	137
O`zbekiston Respublikasining madhiyasi. M. Burxonov musiqasi	142
Farg`onacha. O`zbek xalq kuyi. A.Odilov qayta ishlagan	143
Bahor vals. M. Mirzayev musiqasi	145
Terimchilar qo`shig`i. S. Lyudakov musiqasi	149
Rohat. O`zbek xalq kuyi	153
Chet el kompozitorlarining asarlari	162
Pomir lirik qo`shig`i. Y.Sabzanov musiqasi	162
Neopolitanacha raqs. P. Chaykovskiy musiqasi	170

Tamburin. F. Gossik musiqasi	173
Qizlar raqsi. A. Xachaturyan musiqasi	176
Yexal kazak za Dunay. Ukrain xalq uyi	180
TO`RTINCHI KURS	
Yakka cholg`uda ijro etish uchun asarlar	182
Ajam II	182
Ajam III	183
Navo	185
Savti navo	186
Segoh	187
Ansambl ijrosi uchun asarlar	190
Navo maqomidan “Muxammasi bayot”	190
Navro`zi ajam	193
Fortepiano jo`rligida ijro etiladigan asarlar	195
O`zbekiston valsi. R.Rahimov musiqasi	195
Oromijon. O`zbek xalq kuyi	198
Raqs. O`zbek xalq kuyi	204
Nayrez. Tojik xalq kuyi	207
Raqs. F. Alimov musiqasi	210
Chet el kompozitorlarining asarlari	215
Fasli bahor. Sh. Sayfiddinov, O. Nazarov musiqasi	215
Turkcha marsh. V. A.Motsart musiqasi	219
Konsert (Si-minor, 1-qism). O. Riding musiqasi	223
“Karmen” operasidan muqaddima. J.Bize musiqasi	229
Nazorat turi uchun mavzular yuzasidan test savollari	235
Atamalar lug`ati	247
Foydalanilgan adabiyotlar	250

Sanoqul DO‘STOV
CHOLG’U IJROCHILIGI
VA ANSAMBLI

Муҳаррир:

Ғ.Муродов

Техник муҳаррир:

Г.Самиева

Мусахҳиҳ:

А.Қаландаров

Саҳифаловчи:

М.Ортиқова

Нашриёт лицензияси АИ № 178. 08.12.2010. Оригинал – макетдан босишга рухсат этилди: 15.11.2019. Бичими 60x84. Кегли 12 шпонли. «Times New Roman» гарн. Офсет босма усулида босилди. Офсет босма қоғози. Босма тобоғи 32,5. Адади 100. Буюртма №181.

Бухоро вилоят Матбуот ва ахборот бошқармаси
“Дурдона” нашриёти: Бухоро шаҳри М.Иқбол кўчаси 11-уй.
Баҳоси келишилган нарҳда.

“Садриддин Салим Бухорий” МЧЖ босмахонасида чоп этилди.
Бухоро шаҳри М.Иқбол кўчаси 11-уй. Тел.: 0(365) 221-26-45